

Regeringens skrivelse

1984/85: 67

om utredning av vissa semesterfrågor;

beslutad den 25 oktober 1984.

Regeringen bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

INGVAR CARLSSON

ANNA-GRETA LEIJON

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Enligt regeringens mening bör frågan om inrättande av en semesterlönefond för närvarande inte bli föremål för utredning och förslag på det sätt som förutsattes i ett tidigare riksdagsbeslut (SoU 1982/83: 4, rskr 18). På grund härav bör någon ny semesterkommitté inte heller tillsättas. Det fortsatta utredningsarbetet på semesterrättens område bör bedrivas dels i nära samarbete med delegationen för arbetstidsfrågor (DELFA) och dels i den till arbetsmarknadsdepartementet knutna beredningsgruppen för arbetsrättsfrågor.

Utdrag
ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1984-10-25

Närvarande: statsråden I. Carlsson, ordförande, Lundkvist, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Peterson, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, Holmberg, Hellström, Thunborg

Föredragande: statsrådet Leijon

Skrivelse om utredning av vissa semesterfrågor

1 1978 års semesterkommitté

Semesterlagen (1977: 480, ändrad senast 1982: 90) trädde i kraft den 1 januari 1978. I samband med lagens ikraftträdande tillsattes 1978 års semesterkommitté. Den fråga som stod i förgrunden för kommitténs arbete var inrättande av någon form av fondsystem för utbetalning av semesterlön.

I kommittédirektiven (Dir 1977:107) uttalades att kommittén först och främst skulle undersöka möjligheten att införa ett begränsat fondsystem för semesterlön som tjänas in vid semesterlönegrundande frånvaro. Om ett sådant begränsat fondsystem föreslogs skulle kommittén även överväga i vad mån möjligheterna att tjäna in semester vid frånvaro borde utvidgas. Vidare borde undersökas om det var möjligt att inom ramen för en begränsad fond lösa andra semesterproblem, t. ex. intjänande av semester vid arbetslöshet, arbetsmarknadsutbildning m. m. Även möjligheterna att låta militärtjänstgöring och motsvarande vapenfri tjänst vara grund för semester rätt skulle övervägas i det sammanhanget. Skulle kommittén stanna för ett begränsat fondsystem borde man också undersöka möjligheten att inrätta en fond eller kassa för uppsamling av sparad semesterlön i samband med byte av anställning.

I kommittédirektiven berördes också den större frågan om inrättande av en semesterlönefond för all semesterlön. Departementschefen erinrade om att den frågan hade stor principiell och praktisk räckvidd. En utgångspunkt för utredningsarbetet borde vara att en sådan ordning skulle övervägas endast i den mån de eftersträlvade förbättringarna av semester rättigheterna inte kunde uppnås på annat sätt, t.ex. genom en garanterad lägsta semesterlön, möjlighet att bibehålla sparade semesterförmåner vid byte av an-

ställning eller möjlighet till ökad flexibilitet vid semestersparande. Om kommittén skulle finna att en allmän semesterlönefond behövdes, skulle man förutsättningslöst pröva hur den borde utformas.

I utredningsuppdraget till 1978 års semesterkommitté ingick också att överväga om bestämmelsen i 17 § punkten 2 semesterlagen om semesterlönegrundande frånvaro vid föräldraledighet borde justeras med hänsyn till att det har införts en rätt till s.k. särskild föräldrapenning i föräldraförsäkringen. I direktiven togs vidare upp två frågor i vilka riksdagen tidigare (SoU 1976/77: 32, rskr 315) uttalat sig för fortsatt utredningsarbete. Det gällde dels frågan om utformningen av ett förbud mot semesterförläggning under uppsägningstid och dels frågan om särskilda semesterregler för personer med radiologiskt arbete. Kommittén skulle i det sammanhanget pröva om även underjordsarbetare som utsätts för joniserande strålning borde ges rätt till förlängd semester. Slutligen fick kommittén – också i anslutning till riksdagens uttalanden – ett allmänt uppdrag att följa den nya semesterlagens tillämpning i alla avseenden och att lägga fram de ändringsförslag som bedömdes motiverade.

Den 1 oktober 1981 beslutade den dåvarande regeringen att arbetet i 1978 års semesterkommitté skulle läggas ned. Kommittén hade då ännu inte avgivit något betänkande. Regeringen hade gjort bedömningen att nya semesterreformer eller finansieringssystem inte rymdes inom de samhälls-ekonomiska ramar som då rådde. När kommittén inte ansetts kunna fortsätta arbetet i dessa centrala delar hade regeringen beslutat om dess nedläggning.

2 Riksdagsbehandling m.m.

I en motion till riksdagen 1982 (mot. 1981/82: 557) begärdes att arbetet i den nedlagda semesterkommittén skulle återupptas enligt tidigare direktiv. Motionärerna anförde att riksdagen hade uttalat sig för ytterligare utredning av vissa frågor som inte hade fått sin slutliga lösning genom 1977 års semesterlag.

Socialutskottet anförde följande (SoU 1982/83: 4).

”Som framhålls av motionärerna har socialutskottet och riksdagen i flera hänseenden uttalat sig för fortsatt utredning av semesterfrågorna. En sådan fortsatt utredning var delvis en förutsättning för den breda politiska uppslutningen kring den nya semesterlagstiftningen. Även vid senare tillfällen har riksdagen avstått från initiativ på semesterrättens område med hänvisning till det utredningsarbete som redan inletts genom 1978 års semesterkommitté.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att nedläggningen av kommittén rubbat förutsättningarna för dessa riksdagens beslut. Oavsett möjligheterna att temporärt lösa olika semesterproblem genom avtal bör det av riksdagen förutsatta utredningsarbetet snarast återupptas. Resultatet här-

av bör dessutom redovisas för riksdagen. Utgångspunkt för den nya kommitténs arbete bör vara de direktiv som tidigare meddelats för 1978 års semesterkommitté.''

Riksdagen biföll vad utskottet hade anfört (rskr 1982/83: 18).

Frågan om en teknisk översyn av semesterlagen har under våren 1984 aktualiserats i den särskilda arbetsgrupp med uppgift att gå igenom den statliga normgivningen gentemot näringslivet (normgruppen) som regeringen tillkallat.

3 Föredraganden

Frågan om fortsatt utredning på semesterrättens område har beretts inom arbetsmarknadsdepartementet. Det har visat sig att frågorna är av skiftande karaktär och omfattning. Frågan om inrättande av någon form av fondsystem för utbetalning av semesterlön griper långt in i det nu befintliga regelsystemet och innefattar betydande ekonomiska konsekvenser. Andra frågor har en mera begränsad praktisk och ekonomisk räckvidd och kan övervägas utan ett mera omfattande utredningsarbete. I flera av dessa senare frågor rör det sig om förenklingar i lagen och om en mera allmän lagteknisk översyn av reglerna. Allmänt gäller att även mera begränsade semesterreformer noggrant måste vägas mot andra arbetsmarknadsåtgärder.

Enligt min mening är det angeläget att det nu sker en prioritering av utredningsfrågorna på semesterrättens område. Frågan om inrättande av en semesterlönefond är en för arbetstagarna viktig reformfråga som det finns anledning att noggrant pröva. Som jag ser det bör emellertid vissa andra semesterreformer i dagsläget behandlas med förtur. Inte minst viktigt är önskemålet att få semesterlagstiftningen enklare och lättfattligare i olika avseenden.

Enligt min bedömning bör frågan om inrättande av en semesterlönefond för närvarande inte bli föremål för utredning och förslag på det sätt som förutsattes i riksdagens beslut (SoU 1982/83: 4, rskr 18). Utredningsarbetet på semesterrättens område bör tills vidare istället begränsas dels till vissa mindre reformfrågor som låg inom ramen för utredningsarbetet i 1978 års semesterkommitté, dels till vissa andra frågor av närmast lagteknisk natur, kraven på förenklingar i lagen m. m.

Med denna inriktning på utredningsarbetet är det enligt min mening inte ändamålsenligt att nu tillsätta någon ny semesterkommitté. Vissa av reformfrågorna bör istället övervägas i samråd med och med hänsyn tagen till det arbete som bedrivs i delegationen för arbetstidsfrågor (DELFA). Jag tänker då på sådana reformer som, om de genomförs, kommer att innebära materiellt förbättrade semesterförmåner för arbetstagarna. Hit

hör bl. a. intjänande av semester under föräldraledighet och särskilda semesterregler för personer med radiologiskt arbete. Sådana semesterreformer har ett nära samband med arbetstidsfrågor överhuvud och de lämpar sig därför väl att behandlas i nära samarbete med DELFA. Även frågan om semesterersättning för arbetslösa bör övervägas i den ordningen.

De mera rättsligt betonade frågorna, kraven på förenklingar och ökad flexibilitet i regelsystemet m. m., bör genomgåas inom den särskilda beredningsgrupp för arbetsrättsfrågor som är knuten till arbetsmarknadsdepartementet. Det rör sig här inte om krav på materiella förbättringar av semesterförmånerna utan snarare om en anpassning av lagens regler för att bättre möta problem som under senare år har uppkommit i den praktiska hanteringen av rättsreglerna. Hit hör också frågan om förläggningen av den femte semesterveckan. Målsättningen bör här vara att där det visar sig behövas skapa enklare och mera praktiska lösningar på problemen än som har skett i den gällande lagen. Då bör man naturligtvis beakta den anpassning som redan har skett genom kollektivavtal. Jag utgår ifrån att beredningsgruppen tar de kontakter med arbetsmarknadens parter som behövs för att arbetet i gruppen skall kunna bedrivas ändamålsenligt.

Den närmare uppdelningen av vilka frågor som skall övervägas i samarbete med DELFA och vilka som skall behandlas inom beredningsgruppen för arbetsrättsfrågor får göras inom arbetsmarknadsdepartementet.

4 Hemställan

Jag hemställer att regeringen bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad jag har anfört i det föregående om utredning av vissa semesterfrågor.

5 Regeringens beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

